

POSITION PAPER GEZONDE VOEDING
ten behoeve van het Rondetafelgesprek
Afschaffen btw op groente en fruit
12 juni 2023
Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie

Het bad stroomt over en de kraan staat open

- Overgewicht is een groeiend nationaal gezondheidsprobleem. De helft van de volwassenen in Nederland en een kwart van alle jongvolwassenen is te zwaar. Overgewicht is de basis van ernstige (chronische) ziekten zoals diabetes type 2, ziekten aan spijsverteringsorganen en hart- en vaatziekten. Dit is verschrikkelijk voor degenen die het betreft, het vermindert de arbeidsparticipatie en -productiviteit en het kost de gezondheidszorg nu al 6 miljard euro per jaar. Ieder jaar sterven al ruim 13.000 mensen aan de gevolgen van een ongezond voedingspatroon. Als we niets doen, is 2/3 van de bevolking in 2040 te zwaar: dit is een desastreus beeld dat we niemand toewensen.
- We steunen af op een ongezondere bevolking met een lagere levensverwachting als gevolg van overgewicht. We hebben onszelf een belofte gedaan in het Nationaal Preventieakkoord om overgewicht tegen te gaan. Maar sinds 2018 waarschuwt het RIVM dat we de meeste doelen van het Preventieakkoord NIET gaan halen. Kortom: het bad begint te overstromen, maar we draaien de kraan niet dicht. Er is meer nodig om die doelen te realiseren en de kraan af te sluiten.
- Een Gezonde Generatie in 2040 is ons uitgangspunt en staat ook in het Coalitieakkoord van deze regering. Het is daarom tijd om nu echt de verantwoordelijkheid voor gezondheid te nemen. Als we willen dat komende generaties opgroeien in een omgeving waarin het vanzelfsprekend is om voornamelijk gezond te eten, hebben we maatregelen nodig die de voedselomgeving gezonder maken. Nederland heeft in Europa een inhaalslag te maken bij het invoeren van beleidsmaatregelen om een gezonde voedselomgeving te creëren.

Waarom is afschaffen van btw op groente en fruit een noodzakelijke stap?

- Vandaag praten we over een belangrijke maatregel die het kabinet zich heeft voorgenomen: de afschaffing van btw op groente en fruit per januari 2024. Dit is, zo betoogt de Alliantie Voeding voor de Gezonde Generatie, een absoluut noodzakelijke stap om de Gezonde Generatie te realiseren. Met deze stap draaien we de kraan al een stukje dicht.
- Wij pleiten voor de afschaffing van btw op groenten en fruit, omdat deze kleine stap grote gevolgen zal hebben. Meer dan een miljoen Nederlanders die momenteel onder de armoedegrens leven, kunnen daardoor makkelijker groente en fruit kopen. Voor vele anderen is het net dat ene zetje om wat meer groente en fruit te gaan eten. Een lichte toename van de consumptie van groente en fruit kan al helpen bij het tegengaan van overgewicht en vele daaruit voortkomende gezondheidsproblemen.

Lagere prijs helpt mensen gezonde voedselkeuzes te maken

- De prijs van voedsel is de meest bepalende factor bij het kopen van eten en drinken, zeker voor mensen die het financieel zwaar hebben. Maar ook zonder de

huidige inflatie zal een structurele prijsverlaging van groente en fruit meer mensen helpen om gezonder te gaan eten. De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) concludeert in recent onderzoek dat prijsverhogingen of -verlagingen effectief zijn in het veranderen van de aankoop of consumptie van voedingsmiddelen. De sterkste en meeste consistente effecten werden gezien voor prijsverhoging op suikerhoudende dranken en prijsverlaging op groente en fruit.

- Het afschaffen van de btw op groente en fruit is bovendien in een aantal Europese landen een goed uitvoerbare maatregel gebleken. Ierland, Engeland, Malta, Spanje en Portugal hebben laten zien dat prijsverlaging via afschaffing van de btw mogelijk is binnen de Europese regels.
- Als we deze maatregel combineren met andere prijsmaatregelen, zoals het meer belasten van suikerrijke producten, zullen nog meer mensen hun consumptiepatroon aanpassen.
- Wat ons betreft is het einddoel om uiteindelijk alle Schijf van Vijf-producten goedkoper te maken dan producten die erbuiten vallen. De btw-maatregel is een heel logische en noodzakelijke stap in die richting.
- Met deze btw-maatregel geeft de overheid een duidelijk signaal: we helpen mensen om een gezondere keuze te maken. Daarmee toont de overheid dat zij belang hecht aan een samenleving met gezonde(re) mensen en de druk op de gezondheidszorg wil verminderen.

Aanvullende maatregelen

- Afschaffen van de btw is niet de enige manier om de prijs te verlagen. Ook een negatieve accijns of een subsidie op groente en fruit hebben dat effect.
- De btw-maatregel staat al in het regeerakkoord aangekondigd met ingang van 1 januari 2024. Laten we daarom nu beginnen met de btw af te schaffen op onbewerkte groente en fruit. Later kunnen we altijd nog andere productgroepen toevoegen en andere prijsverlagende maatregelen verkennen. Het ontbreekt nu aan tijd om de besluitvorming verder te vertragen door nog meer onderzoek: maatregelen zijn nodig.
- We hebben kennisgenomen van de bedenkingen dat de btw-maatregel niet rechtvaardig of effectief zou zijn. Welke producten onder welk btw-tarief vallen is altijd een politieke keuze geweest: zo valt konijnenvoer onder het hoge tarief en caviavoer onder het lage tarief. De afschaffing van btw op onbewerkte groente en fruit is een vergelijkbare keuze. De effectiviteit is in andere landen al gebleken. Op grond van het WHO-onderzoek is het zeer aannemelijk dat die effectiviteit verder zal groeien met aanvullende maatregelen, zoals de invoering van een taks op suikerrijke producten.

Wij vragen van de overheid dan ook om niet langer te wachten en daadkracht te tonen door deze maatregel zo snel mogelijk in te voeren. U als volksvertegenwoordigers kunt de staatssecretaris hierbij ondersteunen.